

обаче е друго – Пенчо Славейков, Иво Доля и Олаф ван Гелдерн разказват един и същ разказ, говоренето през мистифицираните идентичности не е по-съкровено от „личното“ говорене. Важните пунктове в този разказ са едни и същи и у тримата, те са тъкмо тези, които поместват автора във фигурата на модерния поет“ (физическото страдание, учителите – „руските художници на словото“, Ницше..., доброволното оттегляне в благославящото творчеството отчуждение...). Видно е, тримата обитават все същата Биография на Твореца, живеят все същия „щастлив живот за незавиждане“... Видно е също така, че не желанието за „освобождаване“ на съкровеността е подтикът за написването на „Иво Доля“ и „Олаф ван Гелдерн“.

В статията си „Двете антологии на Пенчо Славейков“ Васил Пундев определя „На Острова на блажените“ като „своеобразно огледало“, в което авторът показва „не емпиричната, а възможно правдивата действителност на своя духовен живот, от която са определени съществените му страни и която от неизбежни случайности на външни условия е получавала понякога неизхождащи от природата и вътрешно незадължителни несъвършени прояви. Книгата представи такава по-висока истина за Пенчо Славейков“. Попадайки в разделящия същностно-вътрешно от случайно и външно изказ на „Мисъл“, критикът като че ли е попаднал и на кода за разчитането на Славейковите мистифицирани самоличности. Съграждането на някаква „по-висока истина“ действително може да бъде тяхната цел – отместването в чуждото предлага двойна оптика, осигурява разпознаването на „истинския“ Славейков, но и на идеалната фигура на твореца; осигурява в крайна сметка възможността за вместване на първия във втория. Може би не нежеланието да говори за себе си от свое име, нито копнежът да казва различни неща от чуждо име оттласкват Славейков в другостта, а именно желанието да се говори за самия него по определен начин. Олаф ван Гелдерн или Иво Доля като утопичния Славейков? Не съвсем утопична възможност, ако се вгледаме в начина, по който литературната критика чете автора на „На Острова...“.

„Неговите студии върху Петьофи и Мицкевич, върху Алеко Константинова и стария Славейков, студиите му върху българската народна песен и нашата поезия преди и след Освобождението, най-сетне и неговите силуети на новите немски поети, са образцови в рода си и нямат равни в нашата критика“ – пише д-р Кръстев в книгата си „Млади и стари“. „Образцовостта“ на Славейковите критически текстове наистина трудно може да бъде оспорена и тя сякаш разпространява въздействието си в две посоки. Най-напред създаденият от Пенчо Славейков канон за четенето на един автор естествено и задълго ще се разпростре и върху самия него, ще го вмести във възловите си пунктове и в съвпаденията между тях и